Јеромонах Серафим Роуз

ЦАРСКИ ПУТ – ПРАВОСЛАВЉЕ У ДОБА АПОСТАСИЈЕ

"Како кажу Оци, крајности и са једне и са друге стране, једнако су штетне... Ми треба да идемо царским путем, клонећи се крајности обеју страна."

Свети Јован Касијан

Православни хришћани живе данас у једној од најкритичнијих епоха у историји Цркве Христове. Непријатељ човековог спасења – Ђаво, напада често и са свих страна, трудећи се да на сваки начин скрене верне са пута спасења који им показује Црква, да потчини себи чак и саму Цркву Христову, без обзира на обећање Спаситељево(Мт. 16,18), те да истинско Тело Христово претвори у "екуменистичку" организацију, која припрема долазак његовог личног изабраника, Антихриста, великог светског владара последњих дана.

Ми знамо да тај покушај Сатане неће успети: Црква ће остати Невеста Христова све до краја света, Она ће Женика Христа, приликом Његовог Другог доласка, дочекати чиста и неоскврњена прељуботворним савезом са отпадништвом овог века. Али пред све православне хришћане поставиће се главно и најважније питање нашег времена: Црква ће опстати, али колико ће хришћана остати у Њој, супростављајући се моћним покушајима Ђавола да их од Ње одвоји?

Наше време све више подсећа на време Светог Марка Ефеског (XV век), када је, како се чинило, Цркву већ готово прогутала безбожна унија са Латинима. Међутим, наше време је чак и горе и опасније од оног, јер тада је Унија била наметнута силом, споља, а сада је православни народ унапред добро припремљен за прихватање "екуменистичког" стапања свих цркава и религија – кроз деценијску незаинтересованост, равнодушност, посветовњачење, повлађивање слабостима и погубну лаж да "нас заправо ништа не одваја" од свих оних који себе називају хришћанима.

Православна Црква је преживела Флорентинску лажну унију и после ње чак доживела времена мирног спољашњег живота и унутрашњег духовног процвата, но, хоће ли Православље, будући да је сада прогоњено са невиђеном силом, после нове лажне Уније опстати било где, осим у катакомбама и у пустињи?

...Данас, више него икад током протеклих 50 година борбе за очување православног Предања у време апостасије, глас истинског и бескомпромисног Православља морао би да се чује по читавом свету, и да снажно утиче на будући курс Православних цркава. Заправо, можда је већ касно да се спречи обновљенски "Осми васељенски сабор" и "васељенско" уједињење (Унија), које представља циљ тога сабора. Али то не значи да још увек није могуће убедити једну или више помесних цркава да напусте тај погибељни пут, који води ка коначној ликвидацији Православља у оним јурисдикцијама које на том путу до краја истрајавају. У сваком случају, поједини људи, па и целе заједнице, могу да буду поштеђене тога пута, као што чак и неки инославни још могу да пронађу свој пут ка спасоносном окриљу истинске Цркве Христове.

Зато је суштински важно да овај глас заиста буде глас истинског, тј. светоотачког Православља. Назалост, понекад се догађа, нарочито у ватри спорова, да се здраве православне позиције с једне стране претерано истичу, а са друге неправилно схватају, и зато се код неких јавља потпуно погрешан утисак да ствар истинског Православља представља неку врсту "екстремизма" и

реакције "с' десна" на владајући "леви" курс, који су прихватиле вође официјелних Православних цркава. Такав политички поглед на данашњу борбу за истинско Православље потпуно је лажан. Напротив, ова борба, међу својим најбољим представницима – било то у Русији, Грчкој или у расејању – узела је облик повратка на светоотачки пут умерености, средњи пут између крајности, а то је оно што Свети Оци називају царским путем.

Учење о овом "царском путу" изложено је, на пример, у Духовним поукама Светог авве Доротеја, где он посебно цитира Пету књигу Мојсијеву (Закони поновљени): Не скрећите ни десно ни лево, него идите царским путем (5. Мојс. 5,32 17,11). И свети Василије Велики каже: "Прав срцем је онај, чија помисао не скреће ни у претерансот, ни у недостатак, него је усмерена само према средини добродетељи". Ипак најјасније је то учење изражено код великог православног оца из V века, Светог Јована Касијана, пред којим је стајао задатак сличан ономе који данас стоји пред нама: да представи чисто учење Источних Отаца људима на Западу, који су били духовно незрели и још нису схватили дубину и префињеност духовног учења Цркве од Истока, те су стога, примењујуци ово учење у пракси, лако падали у крајности било немара, било претеране строгости. Св. Јован Касијан је православно учење о царском путу изложио у свом делу "О расуђивању", које је Св. Јован Лествичник (Лествица, 4,717) оценио као "дивну и веома узвишену философију".

"Дакле, свом силом и са највећом брижљивошћу треба да се трудимо да кроз смирење стекнемо добри дар расуђивања, који може да нас сачува неповређеним од претеривања обеју страна. Јер, како кажу Оци, крајности и са једне и са друге стране, једнако су штетне – и претеран пост и преједење, и претерано бдење и дуготрајан сан, и сва друга претеривања...

Расуђивање учи човека да иде царским путем, удаљавајући се од крајности обеју страна: не допушта му да се са десне стране обмањује претераним уздржавањем, а са леве да се препуста лењости и немоћи... Искушење са десне стране опасније је од онога са леве: неумерено уздржање штетније је од преједања, јер се уз помоц покајања од овог последњег може прећи на правилно расуђивање, а од првог не може" [тј. човеку који се горди својим добродетељима, затворен је пут према покајном смирењу које омогућује спасење] (*О расуђивању* 2, гл.16, 2,17).

Примењујући ово учење на нашу ситуацију, можемо рећи да "царски пут" истинског Православља данас јесте средина између крајности екуменизма, са једне стране, и ревности не по разуму (Рим. 10,2), са друге.

Истинско Православље не иде "у корак с временом", с једне стране, нити "строгост", "исправност" и "каноничност" претвара у оправдање фарисејског самозадовољства, искључивости и неповерења – с друге. **Ову истински православну умереност не треба мешати са празном млакошћу, или са равнодушношћу, или са било којим обликом "политичких" компромиса**.

Данас је ваздух толико засићен духом "реформисања", да ће сви они чију су погледи заклоњени налетом духа времена истински-православну умереност сматрати за "фанатизам", али онај ко се према томе питању односи озбиљно, и свему прилази са тачке гледишта светоотачког учења, пронаћи ће царски пут у удаљавању од било које врсте екстремизма.

Међутим, у наше дане готово да нема православног учитеља који би дао пример здраве и усрдне православне умерености, као што је био почивши Архиепископ Џорданвилски Аверкије: његова многобројна дела и проповеди одишу свежим духом истински-православне ревности, без икаквог скретања "десно" или "лево", и уз стално истицање духовне стране истинског Православља ("Света ревност", The Orthodox World, мај-јун 1976).

…Тежња за достизањем јединства унутар Православља, која се последњих година у целом свету појачава, подсаткла је неке људе да се замисле над условима за стварање "једниственог фронта" исповедничких цркава ради

супростављања екуменистичком покрету који је прогутао православне "естабилишменте". Ипак, у савременим условима биће веома тешко да се тако нешто постигне, у сваком случају, то представља "политички" поглед на ситуацију, која значај мисије истинског Православља види у сасвим спољашњем облику. Протест истинског Православља против "екуменистицког православља", против унификованог млаког православља епохе апостасије, тек треба да се покаже у својој пуноти, пре свега у Русији. Јер не може бити да сведочење толико мученика, исповедника и поборника истинског Православља у XX веку остане узалудно. Нека сачува Бог Своје ревнитеље на царском путу истинског Православља, да буду верни Њему и Његовој светој Цркви, до краја века!

1971.

са руског превео: Младен Станковић
(из часописа: ЦРКВЕНИ ЖИВОТ, 4/2003)